

Sončna dolinica v senci bolj znanih sosed

Turno smučanje v dolini Gsieser Tal/Val Casies

Tomaž Hrovat

Dolina Gsieser (nem. Gsieser Tal, it. Val Casies) je ena od stranskih dolin slovenskim turnim smučarjem kar poznane Pustriške doline/Pustertal/Val Pusteria. Njena desna soseda je turnosmučarsko dandanes že razvpita dolina Villgraten/Villgratental. Villgratnu je s pogumnim turističnim sloganom "Kommen Sie zum uns, wir haben nichts." (slov. "Pridite k nam, nimamo prav ničesar.") uspelo privabiti v svoje idilično okolje prave trume turnih smučarjev. Leva soseda Gsieser Tala, dolina Antholz/Antholzer Tal/Val di Anterselva je zelo poznana po smučarski tekah in biatlonskem centru.

Kaj pa nam lahko ponudi torej naša dolina Gsieser? Za vsakogar nekaj, kar pa nikakor ni negativna oznaka. V dvajset kilometrov dolgi dolini nam že pri vožnji vanjo pade v oko izredna skladnost narave z ohranjeno južnotirolsko

Pogled na Hoher Mann in Regelspitze, v ozadju na desni Hochgall
Foto: Tanja Jankovič

1

2

podeželsko arhitekturo. Dolina je relativno široka in položna in daje vtis prijaznosti in sončnosti. Večja zaselka sta Sv. Martin/St. Martin/San Martino na sredini in Sv. Magdalena/St. Magdalena/Santa Maddalena na koncu doline. V Sv. Magdaleni je manjše družinsko smučišče (vlečnica) in na nasprotni strani doline urejena sankaska proga. Po vsej dolini se vije tekaška proga in kar je za nas najpomembnejše – okrog in okrog se dvigujejo razgledni vrhovi, vsi po vrsti primerni za turno smučanje!

Pri kom smo v gosteh?

Prebivalstvo doline Gsieser je navkljub nesrečni zgodovini južne Tirolske tudi po sto letih ostalo praktično v celoti nemško govoreče. "Italijani so spodaj v Toblachu in v upravnih službah, tu na kmetih smo sami domačini," mi ne brez

odtenka mednacionalne napetosti pove stanodajalka pri enem od obiskov doline, ko se zapleteva v pogovor. Dialekt v Gsieser Talu je zaradi orografske zaprtosti logično zelo močan in se precej razlikuje od tistega v sosednjem Villgratnu. Bojda so sosedje vzajemno predmet mnogih vicev in šal. Prav nič nenavadno, narcizem majhnih razlik, kakor je to poimenoval že Sigmund Freud.

Sanje južnih Tirolcev o priključitvi k matičnemu narodu so še vedno žive, čeprav tega kot turist prav nikjer ne boste občutili. Nasprotno, križanje kultur ima za obiskovalca prav poseben presežek. Germanska urejenost se namreč začini z italijansko kulinariko, kar je dodaten razlog za turnosmučarski dopust v dolini Gsieser. Turizem je tu nevsiljivo in organsko prepleten s kmetijstvom, ki v dobršni meri

1 Trud navzgor – užitek navzdol

Foto: Tanja Jankovič

2 Zatrej doline Gsieser Tal/Val Casies

Foto: Tanja Jankovič

3 Zadovoljni na vrhu Gaila

Foto: Tanja Jankovič

4 Zadnje hiše in vaška vlečnica so naše izhodišče. Foto: Tanja Jankovič

5 Zložen vzpon na Hoher Mann

Foto: Tanja Jankovič

omogoča preživetje. Pogosto prazno govoričenje o trajnostnem turizmu je tukaj na ogled in uživanje. Namestitvev je v dolini veliko in segajo v široki paleti od hotelčkov višje kategorije, prijetnih domačih gostiln, apartmajev ali sob na turističnih kmetijah. Kakor je komu ljubo in žepu primerno. Naša turnosmučarska četica si je tako v

3

4

5

letu 2013 našla po podobi in zvezdicah sicer skromnejši penzionček, ki pa je poleg dobre kuhinje in savne nudil celo manjši plavalni bazen! Edino za zgodnji zajtrk se ni dalo izpogajati, vendar v mesecu januarju to ni pomenilo resne turnosmučarske zadrege. Šlo je bolj za inercijo spodaj podpisanega, ki po mnenju turnosmučarskih sodelavcev boleha za *maloniviofobijo* (strah pred slabo smuko kot posledico časovno zamujenega spusta).

Kako do doline Gsieser?

Zelo preprosto. Geografsko povedano, ko enkrat dosežete Dravo (Štajerci so v prednosti, ker so že tam), lepo ob njej do izvira. Tam se Pustriška dolina prevesi na drugo stran in nadaljujete še malce ob reki Rienz nizvodno do prvega desnega pritoka, ki je že naš Gsieser

Bach. Avtomobilsko imamo iz Ljubljane do Toblacha okroglih dvesto petdeset kilometrov. Nadaljujemo še deset kilometrov proti zahodu, kjer nas v velikem krožišču smerne table napotijo v Gsieser Tal. Potovanje nam bo vzelo dobre tri ure vožnje. Primorski rojaki se bodo morda namenili preko Cortine.

Turnosmučarski cilji ...

... imajo izhodišče v zatrepu doline. Tam je večje urejeno parkirišče in ob njem kočja Tallschlussütte, prijeten lokal s teraso, kjer bomo okronali naše dnevne uspehe. Z izhodišča imamo pred seboj cel venec gora. V opisih bom predstavili štiri, ostale boste brez težav nadalje raziskovali sami. Nekaj dodatnih turnih smukov ima izhodišče nižje v dolini Gsieser. Le-ti imajo malce daljši dostop skozi gozdni obroč v spodnjem delu. Vsi turni smuki v dolini Gsieser so nekako srednje zahtevnosti tako po dolžini vzpona kot po zahtevnosti smučanja. Tudi orientacija ni težka, saj smo večinoma v preglednem in razglednem svetu. Skratka – turnosmučarki užitek. Cepin in dereze mirno pustite doma. Za boljše predstavo je na spletnih povezavah nekaj filmskega gradiva k opisanim turnim smukam. Turnosmučarska trofeja Gsieser Tala je Rotlahner. Sedemsto višinskih metrov dolg spust po široki krnici Stieresboden ne gre zlahka v pozabo. Sosednji Gail nam bo čez sedlo Kalksteinjochl postregel s konzerviranim pršičem v senčni legi pod sedlom. Obe turi, tako Rotlahner kot Gail, imata udoben in nezgrešljiv skupni začetek po urejeni

sankaški progi. Na drugi strani doline nad vlečnico je klasika vzpon in spust s Hoher Manna (Visokega moža). Na vršno kupolo je možno z dveh strani ali pa na sosednji Fellhorn, tako da se gneče ni bati. Enako izhodišče nad vlečnico ima severni sosed Hoher Manna, Regelspitze. Malce višja, za odtenek zahtevnejša, a v celoti prijetna, prava gsiesertalska tura. ◉

informacije

Dostop: Do izhodišča se lahko pripelje po avtocesti skozi karavanški predor do Spittala, nato zavijemo levo v Lienz in po Pustriški dolini/Pustertal/Val Pusteria skozi Toblach/Dobbiaca do Welsberga/Monguelfo, kjer zavijemo desno v dolino Gsieser Tal/Val Casies.

Literatura: Rudolf in Siegrun Weiss: *Ski-tourenführer Pustertal*. Bergverlag Rother, 2007.

Spletne povezave: <http://www.gsieser-tal.eu/>
<http://www.suedtirol.info/Reiseziele--Aktivitaeten/Kronplatz/Gsieser-Tal---Welsberg---Taisten.html>
<https://de.wikipedia.org/wiki/Gsieser>
<http://www.suedtiroler-freiheit.com/kratka-zgodovina-juzne-tirolske-od-1918-danes/>
<https://vimeo.com/84806989>
<https://vimeo.com/84807610>
<https://vimeo.com/84936422>

Zemljevida: *Antholzer Tal, Gsieser Tal/Valli di Anterselva e Casies*, Tabacco 032, 1 : 25.000.

Bruneck/Toblach/Hochpustertal - Brunico/Dobbiaco/Alta Pusteria, Kompass, 57, 1 : 50.000.